

Caracterizarea personajului Ilie Moromete din opera Morometii scrisa de Marin Preda-a patra parte

Drama lui Ilie Moromete anunta drama colectivitatii din care face parte si pune sub semnul intrebării structurile care au generat-o. Timpul interior se converteste in istorie, drum ireversibil. Dar nu numai atat. Aria trebuie extinsa spre meditatie asupra unui context istoric esential, Moromete ilustrand un anumit tip de personalitate umana in lupta cu vitregiile istoriei, in confruntare cu una din cele mai grave probleme care s-au pus vreodata satului: disparitia civilizatiei rurale traditionale. "Ciudatul dar [de a vedea lucruri deosebite, n.n.] tine pe Moromete si pe prietenii sai la suprafata vietii sociale, straini de patimi degradante, neinrobiti de marele mecanism al istoriei.

Acesta continua totusi sa se manifeste si Morometii este in buna parte si romanul istoriei care incercuiesc viclean individul si-i conditioneaza viata interioara" (Eugen Simion). "Drama nu este de ordin economic, ci moral. Durerea lui Moromete vine, intai, dintr-un simt inalt al paternitatii ranite. Nu faptul de a-si pierde o parte din lot il intuneca, ci ideea de a-si pierde fiii si linistea care-l face sa priveasca existenta ca un spectacol superior. Lipseste din meditatie lui dispararea joasa" (ibidem).

Volumul al doilea debuteaza ex abrupto, situandu-l in centrul atentiei pe Ilie Moromete, cum era si de asteptat, pentru ca, pe masura ce evenimentele se deruleaza, sa apara tot mai rar in prim-plan. Interesul naratorului se orienteaza spre problemele colectivitatii, ale carei destine sunt in fierbere. Suntem in anii '50, cand in viata satului au loc "evenimente pline de violente" si satul lui Moromete - Silistea Gumești - pare "o groapa fara fund din care nu mai incetau sa iasa atatia necunoscuti". Moromete intelege, cu spiritul sau foarte patrunzator, ce se intampla, poate si mai bine chiar decat protagonistii intamplarilor, alde Isosica, Mantarosie, Plotoaga, Bila, Fantana sau, uneori, mai bine decat Niculae, ajuns activist.

Faptul cel mai neasteptat pentru el este ca "nu mai avea in spate o familie in care cuvintele si gesturile lui sa fie incarcate cu intelesuri..." De aici trebuie sa pornim pentru a sesiza momentele esentiale prin care se reveleaza firea sa noua. Fraza de inceput, edificatoare, ne anunta ca "dupa fuga baietilor, Moromete, schimbându-si firea, nu mai vazuse nici cum cei care il dusmaneau sau stateau cu ochii pe el, se potolira sau il uitara; - nu se intampla inca nimic in sat (...) totusi oamenii se facura parca mai mici".

O incercare de readucere acasa a celor fugiti atrage ura neimpacata a Catrinei, care, la un moment dat, va fugi la Alboaica, fata ei din prima casatorie. Moromete nu mai este un punct de reper pentru ceilalti, iar discutiile din pridvor cu noii sai prieteni (Matei Dimir, Nae Cismaru, Costache al Joachii si Giugudel) nu au substanta celor din poiana fierariei lui locan.